

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

19. srpen 2026

NOVINKY

Výstava

Život na vesnické usedlosti

Archeologické nálezy z pozdního středověku a raného novověku v Horním Újezdě čp. 98
17. září – 18. říjen 2026

Výstava je věnována vzpomínce na PhDr. Karla Severina, který v našem muzeu před lety zahájil svou profesní dráhu. Jeho velkým přáním bylo odborně zpracovat soubor archeologických nálezů, které objevil během rekonstrukce rodinné usedlosti v Horním Újezdě. Tento soubor v roce 2020 předal do sbírek Regionálního muzea v Litomyšli. Jedná se o vůbec první nálezy z obce Horní Újezd, které máme k dispozici, a návštěvníci je budou moci zhlédnout poprvé.

Srdeční záležitostí byly pro Karla Severina „zaniklé stezky“, kterým se vědecky věnoval i na Litomyšlsku. Z jeho zájmu vzešly půvabné fotografie zachycující

například relikty starých cest v litomyšlské krajině. Pro návštěvníky jsou připraveny jejich velkoformátové reprodukce. Pro děti a jejich rodiče je v rámci výstavy přístupné archeologické pracoviště. Výstava vznikla ve spolupráci Regionálního muzea v Litomyšli se společností S:LUKAS s. r. o.

(Jana Němcová)

Akce v Portmoneu

II. sraz poutníků váchalovského putování

28. – 29. srpen 2026

Už podruhé se sejdou v Portmoneu – Museu Josefa Váchala poutníci, kteří kdy vyrazili na *Putování ve stopách Josefa Váchala, Anny Mackové a Josefa Portmana Vysočinou*. Legendární výlet,

který spolu trojice poutníků absolvovala v srpnu roku 1921, završil Váchal komiksem, který nazval *Cestopisák, aneb Vandrovní knížka dvou poutníků a jedné poutnice*. Reprint knihy s komentářem vydalo Regionální muzeum v Litomyšli a zároveň připravilo putování pro novodobé poutníky. Ti se od roku 2019 vydávají na dobrodružnou cestu dlouhou 140 km, kterou je třeba ujít za čtyři dny, protože stejně dlouho trvala Váchalovi, Mackové a Portmanovi. Dvakrát se mohou svést i vlakem, spí na stejných místech a k cestě je vypracovaný průvodce, jak s informacemi o trase, tak zajímavostmi, které cestou uvidí. Před cestou se zapíší do knihy poutníků, zakoupí si poutní pas a cestou do něho sbírají razítka a zapisují zážitky. Takových odvážlivců se již našlo více než osmdesát. Kdo jednou byl, nezapomene nikdy!

První sraz se konal u příležitosti 100. výročí cesty Váchala, Mackové a Portmana. Potkali se lidé z celé České republiky, kteří, ač se dříve neznali, měli si o čem povídat. Součástí je nejen společenský večer, ale i kulturní příspěvek, vycházka a hry.

Kvůli konání srazu bude v sobotu dopoledne 29. srpna 2026 Portmoneum pro veřejnost uzavřeno. Kdo by se chtěl zúčastnit, může, trasu ještě absolvovat stihne!

Více na: <https://portmoneum.cz/vystavy-a-akce/putovani-ve-stopach-j-vachala-a-mackove-a-j-portmana-vysocinou>.

(Hana Klimešová)

Vstup zdarma na Den Pardubického kraje

sobota 5. září 2026

Letošní Den Pardubického kraje slavíme v sobotu 5. září. U této příležitosti budou hlavní budova litomyšlského muzea, Rodný byt Bedřicha Smetany i Portmoneum – Museum Josefa Váchala po celý den **otevřeny zdarma**. Těšíme se na Vaši návštěvu!

Pardubický kraj je zřizovatelem našeho muzea. Kompletní program akce je zveřejněn na webu: <https://www.pardubickykraj.cz/den-pardubickeho-kraje>.

(René Klimeš)

Dílna pro veřejnost v Portmoneu

Kyanotypie – modrobílá poezie

pátek 11. září 2026 od 17 hodin

Kyanotypie je stará fotografická technika z poloviny 19. století, při které vznikají jedinečné modrobílé obrazy. Na papír nebo látku se nanese speciální světlocitlivá vrstva, na kterou se položí vybrané předměty nebo průhledné negativy. Celý obraz se poté vytváří působením slunečního světla. Po opláchnutí vodou se odhalí sytá pruská modř a neopakovatelný otisk.

Během kurzu kyanotypie si projdete celý proces techniky – od přípravy podkladu až po tvorbu vlastních originálů. Je to technika pro každého, kdo má chuť tvořit a objevovat nové způsoby práce se světlem. Lektorkou kurzu je ilustrátorka a výtvarnice Markéta Krásová.

Na dílnu je nutné se předem přihlásit na email klimesova@rml.cz. Kapacita je 8 osob. Vhodné pro dospělé a děti od 12 let. Cena dílny je 800 Kč včetně materiálu. Portmoneum bude otevřeno výhradně pro účastníky kurzu.

(Hana Klimešová)

Dny otevřených dveří památek

sobota 12. září 2026

Druhý zářijový víkend bude patřit památkám. V rámci Dnů otevřených dveří památek (European Heritage Days 2026) platí v sobotu 12. září pro všechny návštěvníky Regionálního muzea, Rodného bytu Bedřicha Smetany a Portmonea snížené vstupné.

(Matěj Klemša)

Dílna pro veřejnost v Portmoneu

Příběhy vyryté do skla

pátek 2. října 2026 od 17 hodin

Objevte kouzlo rytí do skla a proměňte obyčejnou sklenici v jedinečný originál. Vyzkoušíte si práci s ryteckou bruskou a osvojíte si základní techniky zdobení skla. Můžete si vytvořit vlastní motiv nebo se inspirovat připravenými předlohami. K dispozici bude sklo, které bude možné na místě zakoupit (100–300 Kč/kus), přinést si ale můžete i vlastní skleněný předmět (ne tenkostěnný), kterému chcete vtisknout nový život. Workshop je vhodný pro začátečníky i mírně pokročilé – stačí chuť tvořit a trocha trpělivosti.

Lektorkou kurzu je sklářská výtvarnice a rytečka skla Ivana Majvaldová. Na dílnu je nutné se předem přihlásit na email klimesova@rml.cz. Kapacita je 12 osob. Vhodné pro dospělé a děti od 10 let. Cena dílny je 400 Kč plus individuální cena za sklo. Portmoneum bude otevřeno výhradně pro účastníky kurzu.

(Hana Klimešová)

PROBÍHÁ

Výstava

O umění kuchařským

23. květen – 6. září 2026

Přesně před 200 lety spatřila poprvé světlo světa *Domácí kuchařka* Magdaleny Dobromily Rettigové. Vyšla u nakladatele Pospíšila v Hradci Králové v roce 1826 a získala si takovou oblibu čtenářů, že další vydání brzy následovala. Jaký byl tehdy svět jejích čtenářek – hospodyněk a jak těžké bylo uvařit? Jak vypadaly kuchyně a nádobí a jaké náčiní se při vaření používalo? To vše přiblíží výstava *O umění kuchařském* – výstava o autorech a autorkách kuchařských knih, ale i o jejich uživatelích. Přijďte nakouknout pod pokličku tehdejšími kuchařkami! Nejen pro malé návštěvníky bude připravena interaktivní herna, která přitažlivou formou přiblíží kuchařské umění první poloviny 19. století. Výstava je pořádána ve spolupráci s Vědeckou knihovnou v Olomouci.

(Hana Klimešová, Miluše Vopařilová)

Magdalena Dobromila Rettigová,
podobenka z r. 1840.

Výstava

Pat a Mat

30. květen – 30. srpen 2026

Regionální muzeum v Litomyšli zve malé i velké na interaktivní výstavu o slavném českém seriálu s nešikovnými kutily. Ti jsou kromě Česka a Slovenska nejpopulárnější v Polsku (jsou tu známí jako Sousedé – Sąsiedzi), v Nizozemí (Soused a Soused – Buurman en Buurman) a v Íránu. Ale své fanoušky si získali po celém světě – od Německa (původně jako Peter und Paul) až po Brazílii (Zeca e Joca).

Návštěvníci výstavy se dozvědí nejen zajímavosti o večerníčku a jeho tvůrcích Lubomíru Benešovi a Vladimíru Jiránkovi, ale třeba i to, jak vznikají animované, kreslené nebo loutkové pohádky a jak se od sebe navzájem liší. Součástí výstavy jsou také dříve využívané optické hračky. Na malé příznivce seriálu čeká luštění křížovky, skládání 3D kostek, vybarvování omalovánky nebo třeba tvoření vlastního pohyblivého obrázku. Prakticky si vyzkouší, jak dopadli Pat a Mat při sledování fotbalu v televizi, čištění koberce nebo stavění autodráhy.

Na výstavě je možné shlédnout snímek *Pat a Mat ve filmu* a jiné.

(Petr Chaloupka)

Výstava v Portmoneu

Vášně Antonína Píče

12. červen – 4. říjen 2026

Antonín Píč (1896–1967) byl revidentem, později matrikářem městského úřadu v Litomyšli. Práce mu ale koníčkem nebyla, jeho život ovládly múzy. Byl vynikajícím hudebníkem a také sám skládal. S orchestrem doprovázel ochotnické divadlo a ještě častěji do ruky brávil tužku a štětec a skicoval nebo maloval. Patrně přátelství s Josefem Portmanem zapříčinilo, že podlehl sběratelství exlibris, a to do té míry, že neváhal korespondovat s kolegy z celého světa. A když už sbíral, sám občas nějakou knižní značku vyryl. V neposlední řadě se věnoval esperantu, ve kterém zvláště vynikl jeho syn Karel.

Odhalte tichý svět muže mnoha zájmů, který až dodnes zůstával v Litomyšli neznámý. Výstava se v Portmoneu nekoná náhodou – Píč se zde potkal s Josefem Váchalem a celý život opatroval Váchalem malovaný věšák na klíče. Tento artefakt je na výstavě poprvé představen veřejnosti.

(Hana Klimešová)

*Antonín Píč, Pohled na Litomyšl od Poličky,
nedatováno, soukromá sbírka*

Letní hra

Není taková, jaká bývala!

Jste v Litomyšli poprvé a chcete objevit její jedinečná zákoutí? Nebo jste místní a rádi byste poznali město z nové perspektivy? Zahrajte si naši letní hru a vydejte se na procházku, během které objevíte architektonickou skulpturu města Litomyšle. Čekají na vás známá i méně známá díla, zajímavé detaily i místa, kolem kterých možná běžně procházíte, aniž byste si jich všimli.

Herní plán je zdarma k dostání na recepci Regionálního muzea v Litomyšli (Jiráskova 9). Venkovní hra je vhodná pro rodiny s dětmi i jednotlivce a celou trasu lze absolvovat bezbariérově. K úspěšnému splnění hry budete potřebovat především pozornost, pečlivě číst a správně porozumět zadání. U některých úkolů vám navíc pomohou ilustrace.

Užijte si slunečné dny aktivně a nechte se překvapit uměním, které je neodmyslitelnou součástí Litomyšle.

(Anna Rousková)

Dětská herna

od 6. června 2026

Hrají si vaše děti rády? A co vy dospělí? Jestli ano, tak právě pro vás je otevřena naše dětská herna. Je to místo pro volné hraní dětí s rodiči a najdete zde několik zastavení či koutků, kde budou připravené různé aktivity určené nejen ke hraní, ale také k tvoření. Můžete se těšit na obří lego, dřevěnou stavebnici, domeček, vláčky a další hračky. Na své si přijdou kluci i holčičky. Věříme, že návštěva naší herny bude pro všechny příjemným zážitkem a relaxací během prohlídky muzea.

Ve dnech 15. – 18. září 2026 bude z provozních důvodů herna uzavřena!
Děkujeme za pochopení a těšíme se na vás opět o víkendu.

(Matěj Klemša)

Programy pro školy

Novinky pro nový školní rok

Od nového školního roku pro vás připravujeme nové stálé programy zaměřené na klíčová témata 20. století. Prostřednictvím autentických příběhů, historických souvislostí a interaktivních vzdělávacích aktivit budou návštěvníkům přibližovat významné společenské, politické a kulturní proměny tohoto období. Žáci zažijí „jeden den“ v období druhé světové války, nebo se promění do role prokurátorů a obhájců lidového soudu, který vynáší rozsudky nad kulaky.

Programy jsou určeny pro starší žáky základních a středních škol a budou dlouhodobě rozšiřovat vzdělávací nabídku muzea.

Litomyšl ve stínu hákového kříže

Jaké to je žít ve světě, kde člověk musí neustále zvažovat, komu může věřit? Edukační program Litomyšl ve stínu hákového kříže přibližuje každodenní život obyvatel Litomyšle během období Protektorátu Čechy a Morava. Účastníci se prostřednictvím role-play, dramatických aktivit a diskuzí stanou součástí společnosti poznamenané okupací, strachem i morálními dilematy.

Během programu se žáci vžijí do konkrétních postav a budou čelit situacím inspirovanými skutečnými událostmi druhé světové války. Program rozvíjí historickou empatii, komunikační dovednosti a schopnost kriticky přemýšlet o rozhodování lidí v mezních situacích. Důraz je kladen také na regionální historii a konkrétní příběhy spojené s Litomyšlí.

Se jménem Stalin zvítězíme

od 17. října 2026

Nový vzdělávací program formou simulace soudního procesu přiblíží návštěvníkům jedno z nejdramatičtějších období československých novodobých dějin – násilnou kolektivizaci zemědělství v 50. letech 20. století.

Účastníci se prostřednictvím práce s dobovými materiály, svědectvími a historickými dokumenty seznámí s mechanismy komunistické perzekuce zaměřené proti soukromě hospodařícím rolníkům a jejich rodinám. V rolích obžalovaných, svědků, soudců či zástupců státní moci budou analyzovat konkrétní případ a společně hledat odpovědi na otázky spravedlnosti, odpovědnosti a zneužití práva v totalitním režimu.

Program rozvíjí kritické myšlení, schopnost práce s historickými prameny a porozumění širším společenským dopadům kolektivizace, která zásadně proměnila život na českém a moravském venkově. Interaktivní forma zároveň podporuje aktivní zapojení účastníků a hlubší pochopení historických souvislostí prostřednictvím osobní zkušenosti.

(Matěj Klemša)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:

<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice

Litomyšl

– město kultury
a vzdělanosti

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

23. červen – 23. srpen 2026, Muzeum B. Němcové v Č. Skalici

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocatky-osobnich-pocitacu-u-nas-2026-06-23>

Zmatené peníze

29. září – 29. listopad 2026, Oblastní muzeum v Lounech

Interaktivní numizmatická výstava o zmatcích ve financích států zapojených do první světové války s bohatým doprovodným programem – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/zmatene-penize-2026-09-29>

Krvavý román Josefa Váchala

1. červenec – 30. září 2026, Krajská knihovna v Pardubicích

Výstava je věnována nejznámějšímu tisku Josefa Váchala, který vydal v roce 1924 v nákladu 17 exemplářů.

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Čtení pod lavicí – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/cteni-pod-lavici.html>

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>

Astronomické tradice – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>

Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>

Litomyšl – hlavní město současné české architektury – <https://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/architektura.html>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00

So–Ne: 9.00–17.00

letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Rodný byt Bedřicha Smetany

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

říjen – duben: Pá–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Rodný byt Bedřicha Smetany není bezbariérový. Je přístupný pouze s vlastním asistentem a po předchozí domluvě.

Portmoneum – Museum Josefa Váchala není bezbariérové (několik schodů, úzké průchody apod.), přístupné je pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, Ph.D., 734 605 928, nemcova@rml.cz

Portmoneum – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Dětské programy – Mgr. Matěj Klemša, 461 616 723, klemsa@rml.cz, edu@rml.cz

O umění kuchařském – Mgr. Miluše Vopařilová, 461 611 162, voparilova@rml.cz

Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, 461 614 626, bostik@rml.cz

Pat a Mat / Retrogaming / Zmatené peníze / Čtení pod lavicí – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele:

Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!